

V/HT\

KH 23-25.10.2023
KV 6.11.2023 §47, liite 2

Vihdin kunnan kotouttamisohjelma 2024-2025

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Maahanmuuttajat Vihdissä	4
3. Kotouttamistyön tehtävät	5
3.1. Vihdin maahanmuuttopalvelut	6
3.2. Kotoutumisen portaat	7
3.3. Kiintiöpakolaisten ja muiden kansainvälistä suojelua saavien vastaanotto	9
4. Kasvatus ja koulutus	9
4.1. Maahanmuuttajalasten varhaiskasvatus ja esiopetus	9
4.2. Maahanmuuttajaoppilaiden perusopetus	10
4.3. Aikuisten maahanmuuttajien koulutus	12
5. Kulttuuri-, vapaa-aika ja nuorisopalvelut	13
6. Sosiaali- ja terveystalvet	15
6.1. Sosiaalipalvelut	15
6.1.1. Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut	15
6.1.2. Muut sosiaalipalvelut	15
6.2. Terveystalvet	16
7. Viranomaisverkostot ja kansalaisyhteiskunta	16
7.1. Kansaneläkelaitos	16
7.2. TE-palvelut	17
7.3. Kolmas sektori	18
8. Kotoutumista edistävien palveluiden lähtökohdat ja monialainen kehittäminen Vihdissä	19
9. LIITE 1. Keskeiset käsitteet	21
10. LIITE 2. Työnjako maahanmuuttoasioissa	23

1. Johdanto

Vihdin strategian arvot palveluhenkisyys, vastuullisuus ja yhteisöllisyys sopivat myös maahanmuuttajien kotouttamisen lähtökohdiksi. Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010, 29 §) velvoittaa kunnat ottamaan huomioon maahanmuuttajaväestön tarpeet, tukemaan kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistämään myönteistä vuoropuhelua eri väestöryhmien välillä. Kunnan on myös tuettava maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Kotouttamisohjelma (KotoL 32 §) on osa kunnan strategista kokonaisuutta ja ohjaa kunnan muiden ohjelmien ja linjausten käytännön toteuttamista maahan muuttaneiden vihtiläisten osalta. Kotouttamislain mukaan kotouttamisohjelma tarkistetaan kunnanvaltuustossa vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Kotouttamisohjelma on väline kotoutumisen kehittämisessä, suunnittelussa sekä seurannassa paikallistasolla. Se laaditaan ja toteutetaan monialaisessa yhteistyössä kunnan eri palvelukeskusten, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kelan, koulutusjärjestäjien, uskonnollisten yhteisöjen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Seuraavia asioita korostetaan 1.9.2011 voimaan tullessa kotouttamislaissa:

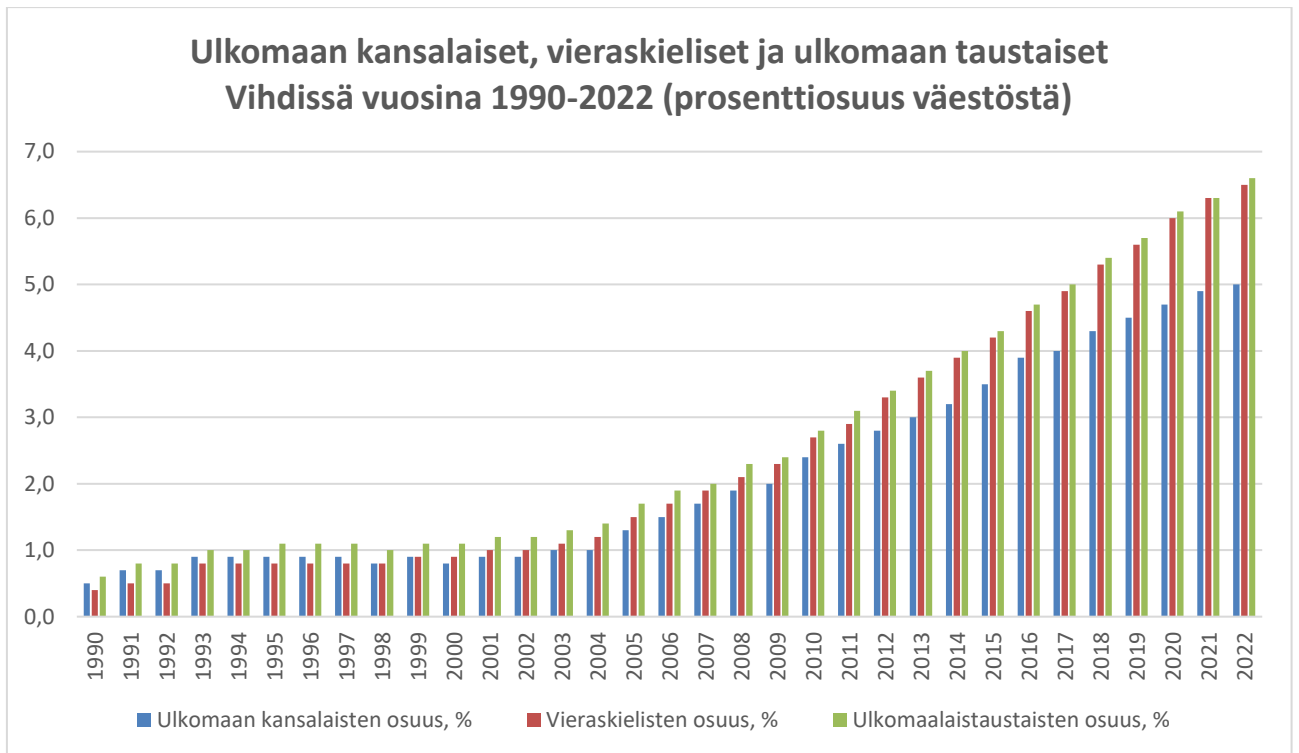
- *Otetaan huomioon kaikki eri syistä Suomeen muuttavat henkilöt.*
- *Kotoutumisen kaksisuuntaisuutta edistetään. Kotoutuminen edellyttää maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutusta ja yhteistä toimintaa.*
- *Kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta lisätään ja niiden seurantaa parannetaan.*
- *Alkuvaiheen ohjausta parannetaan. Maahantulon alkuvaiheessa on tärkeää saada tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, oikeuksista ja velvollisuuksista sekä kielikoulutusta ja työnhakua koskevaa neuvontaa.*
- *Haavoittuviin ryhmiin kuuluvien syrjäytymistä ehkäistään. Haavoittuviin ryhmiin kuuluvat esimerkiksi vammaiset, vanhukset ja vaikeassa tilanteessa elävät naiset ja lapset.*
- *Maahanmuuttajien osallisuutta lisätään.*
- *Pakolaisten hallittua kuntiin sijoittamista vahvistetaan.*

Vihdin kunta teki vuonna 2016 päätöksen pakolaisten vastaanottamisesta sekä sopimuksen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa pakolaisten kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Kunnanvaltuuston päätöksen ja ELY-keskuksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti kunta varautui ottamaan vastaan vähintään 25-30 henkilöä joka kolmas vuosi. Lisäksi kunta sitoutui erillisellä valtuuston päätöksellä vastaanottamaan myös vuoden 2017 loppuun mennessä noin 30 henkilöä. Vuosina 2016-2022 kuntaan on saapunut yhteensä 69 kiintiöpakolaista ja kuntapaikka on myönnetty lähes 40 henkilölle, joille on turvapaikkaprosessin kautta myönnetty kansainvälistä suojelua. Vuonna 2022 Ukrainan sodan alettua Vihtiin saapui suuri määrä pakolaisia Ukrainasta, mikä oli merkittävä haaste myös kunnan kotouttamistyön näkökulmasta. Noin 120:sta Vihdissä asuvasta tilapäisen suojelun oleskeluluvan saaneesta Ukrainan pakolaisesta reilu kolmannes on elokuun loppuun mennessä vuonna 2023 saanut kotikuntamerkinnän Vihtiin. Suurin osa maahanmuuttajista saapuu kuitenkin kuntaan oma-aloitteisesti työn, opiskelun tai perhesuhteiden vuoksi.

Tämä vuodelle 2024 päivitetty kotouttamisohjelma edeltää 1.1.2025 voimaantulevia suuria uudistuksia eli TE-palvelut 2024 -uudistusta sekä kotoutumislain kokonaisuudistusta. Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva uusi kotoutumislaki edellyttää kunnilta kotoutumisohjelman laatimista. Kunnan kotoutumisohjelma on kunnan järjestämä maahanmuuttajan maahanmuuton alkuvaiheen palvelukokonaisuus. Tämä vanhan kotouttamisohjelman päivitetty versio tarvitaan, jotta vielä voimassa olevan lain kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) mukainen kotouttamisohjelma kattaa koko tulevia uudistuksia edeltävän ajan. Vuoden 2024 aikana valmistellaan uuden kotoutumislain edellyttämä Vihdin kunnan kotoutumisohjelma vuodesta 2025 eteenpäin.

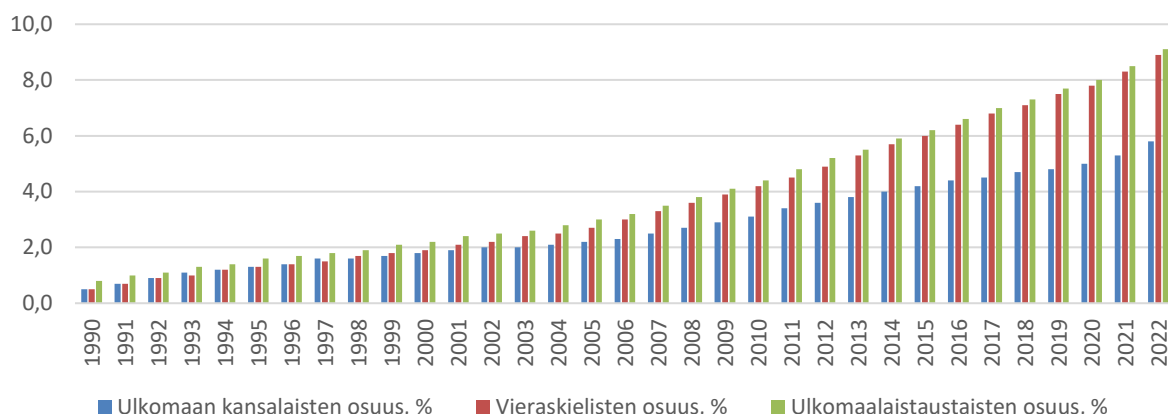
2. Maahanmuuttajat Vihdissä

Muuttoliike Suomeen on historiallisesti katsottuna uusi, mutta kasvava ilmiö. Kolmena viime vuosikymmenenä ulkomaalaistaustaisen väestön määrä Suomessa on moninkertaistunut. Vuonna 1990 ulkomaalaistaustaisia henkilöitä asui Suomessa noin 38 000. Vuoden 2000 lopussa määrä oli kasvanut noin 113 000 henkilöön. Vuoden 2022 lopussa ulkomaalaistaustaisen väestön lukumäärä oli jo noin 508 000. Vihdissä ulkomaalaistaustaisen väestön määrä vuonna 1990 oli 131. Vuonna 2000 lukumäärä oli noussut 262 henkilöön, vuonna 2022 vihtiläisistä 1919 henkilöä oli ulkomaalaistaustaisia. Prosentuaalisesti vuosina 1990-2022 ulkomaalaistaustaisen väestön määrä kasvoi Vihdissä 0,6 prosentista 6,6 prosenttiin. Ulkomaan kansalaisten osuus kasvoi Vihdissä samalla ajanjaksolla puolesta prosentista 5 prosenttiin ja vieraskielisten osuus 0,4 prosentista 6,5 prosenttiin.

Ulkomaan kansalaisten määrä sekä vieraskielisen ja ulkomaalaistaustaisen väestön kasvu Vihdissä on kasvanut samalla tavalla tasaisesti kuin koko maassa keskimäärin. Vuoden 2022 lopussa vieraskielisen ja ulkomaalaistaustaisen väestön osuus Vihdissä oli n.2,5% koko maan keskiarvoa pienempi (koko maa: vieraskieliset 8,9 prosenttia ja ulkomaalaistaustaiset 9,1 prosenttia). Ulkomaan kansalaisten osuus oli hieman pienempi kuin valtakunnallinen osuus (5,8 prosenttia). Suurin ikäryhmä vihtiläisistä ulkomaalaistaustaisista henkilöistä ovat työikäiset, 18-64-vuotiaat. Toiseksi suurin ikäryhmä ovat kouluikäiset.

Ulkomaan kansalaiset, vieraskieliset ja ulkomaan taustaiset Suomessa vuosina 1990- 2022 (prosenttiosuus väestöstä)

Maahanmuuttajat ovat moninainen ryhmä sekä maahanmuuttoperusteiltaan että kansalaisuudeltaan: vihtiläiset edustavat yhteensä noin 95 eri kansallisuutta. Tilastokeskuksen mukaan Vihdissä asuvista ulkomaan kansalaisista selvästi suurin ryhmä ovat virolaiset (813 henkilöä v.2022 lopussa). Venäläiset (184) ja turkkilaiset (99) muodostavat seuraavaksi suurimmat ryhmät. Ukrainan kansalaisia oli Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2023 keväällä 89. Syyrian kansalaisia on n.60 ja Irakin, Ison-Britannian ja Thaimaan kansalaisia asuu Vihdissä kaikkia n.50 henkilöä ja Ruotsin kansalaisia hieman yli 40. Kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvia henkilöitä asui Vihdissä 31.12.2022 yhteensä 27 026. ruotsinkielisten osuus oli 1,7 prosenttia. Vieraskielisiä oli yhteensä 6,5 prosenttia (1887 henkilöä). Suurimmat ulkomaiset kieliryhmät olivat viro ja venäjä. Järjestyksessä seuraavina tulivat arabia, englanti, turkki, ukraina, thai ja kurdi. Yhteensä Vihdissä puhutaan lähes 60 eri kieltä.

3. Kotouttamistyön tehtävät

Kunnilla ja TE-toimistoilla on päävastuu kotoutumislain mukaisista, kotoutumista edistävien palveluiden ja toimenpiteiden järjestämisestä. Kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava, että maahanmuuttajille kotoutumislaisissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lisäksi on huolehdittava, että kunnan peruspalvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja kunnan henkilöstöllä on riittävästi kotouttamistyöhön liittyvää osaamista. (KotoL, 30 §).

Suurin osa maahanmuuttajille tarjottavista kunnan palveluista kuuluu normaalipalveluiden piiriin. Esimerkiksi kasvatus ja koulutus, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut sekä sosiaali- ja terveystyö ovat kaikille kuntalaisille tarjottavia peruspalveluita. Kolmannen sektorin toiminta on tärkeä osa tätä palveluverkkoa. Kotoutuminen kuitenkin käynnistyy parhaiten, kun maahanmuuttaja saa riittävästi keskitettyä alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä palveluista sekä perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja palvelujärjestelmästä. Kotoutumislain tarkoituksena onkin vahvistaa hallintolain yleistä neuvontavelvollisuutta maahanmuuttajia koskeissa asioissa.

Kotouttamistyön keskeisiä tehtäviä ovat:

- *Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen*
- *Alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatiminen*
- *Kotoutumista edistävä sosiaali- ja perhetyö*
- *Varhaiskasvatustekijöiden kotoutumisen tukeminen*
- *Perusopetusikäisten kotoutumisen tukeminen*
- *Aikuisikäisten ja nuorten yli 16 v. kouluttautuminen*

- *Maahanmuuttajien työllistymistä tukevat toimenpiteet*
- *Kotoutumista edistävien terveystalvelujen järjestäminen*
- *Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kotoutumista tukevat toimenpiteet*
- *Tulkkauksen järjestäminen*
- *Henkilöstön koulutus*

3.1. Vihdin maahanmuuttopalvelut

Vihdin kunnassa kotouttamistyötä toteuttavat ja maahanmuuttopalveluita tuottavat Vihdin kunta ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Vihdin maahanmuuttopalvelut on hallinnollisesti osa konsernipalveluita, jossa työskentelevät vakituisesti maahanmuuttokoordinaattori ja kotoutumisohtaja. Lisäksi on palkattu toinen kotoutumisohtaja vuoden määräaikaiseen tehtävään ajalle 8/2023-8/2024 Työ- ja elinkeinoministeriön avustuksen mahdollistamana. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palveluksessa toimii maahanmuuttotyöhön erikoistunut sosiaalityöntekijä.

Käytännössä kotouttamistyö tapahtuu monialaisena yhteistyönä, johon osallistuvat kunnan ja kuntayhtymän lisäksi esimerkiksi TE-toimisto, Kela, ELY-keskus ja poliisi. Paikalliset ja seudulliset järjestöt, yhdistykset, seurakunnat ja uskonnolliset yhteisöt sekä vapaaehtoiset tukihenkilöt ovat tärkeässä asemassa viranomaisten tarjoamien palveluiden täydentäjinä sekä yhteistyökumppaneina.

Vihdin kunta suhtautuu myönteisesti kotoutumista edistävään hankeyhteistyöhön. Hankeyhteistyö eri toimijoiden kanssa onkin aktiivista, yhteistyötä on ollut esimerkiksi seuraavien toimijoiden kanssa: Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Luksia, Sininauhasäätiö, Naapurussovittelun keskus ja Yhteiset Lapsemme ry.

Vuosina 2018-2020 Vihdin kunta hallinnoi Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) tuella neljän kunnan (Vihti, Karkkila, Lohja ja Raasepori) yhteistä Resurssipankki-hanketta, jonka tavoitteena oli kehittää kotoutumista edistäviä työkaluja kolmannen sektorin käyttöön sekä vahvistaa kuntien ja järjestöjen yhteistyötä kotoutumisen edistämisessä.

TEM:in rahoittama Asiat Selväksi -valmisteluhanke 2021-2022 kartoitti maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden tilannetta ja tulevaisuuden kehityssuuntia Länsi-Uudellamaalla 5 kunnan (Lohja, Vihti, Karkkila, Kirkkonummi, Raasepori) yhteistyössä. Kesäkuussa 2023 aloitti Vihdissä työllisyyden edistämiseen ja kohtaanto -ongelman ratkaisemiseen keskittyvä ESR-Navigaattori ryhmähanke, jossa kumppaneina ovat Luksia, Lohja ja Vihti. Vihdin osahankkeeseen on palkattu kokoaikaisina työntekijöinä palvelukoordinaattori sekä kolme palveluohjaajaa, joista yksi keskittyy erityisesti kunnan vieraskielisten asukkaiden palvelemiseen työnhakuun ja työllistymisen edistämiseen liittyen. Hanke kestää vuoden 2025 loppuun ja sen erityisenä tavoitteena Vihdissä on yhteis palvelupisteen muodostaminen Nummelan keskusta. Kotoutumispalveluiden kehittämisen kannalta tämä mahdollistaisi mm. kotoutujien matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelupisteen kehittämisen tulevina vuosina.

Vuodesta 2016 lähtien Vihdissä on kokoontunut tarvittaessa vaihtelevalla säännöllisyydellä kotouttamistyöhön keskittyviä työryhmiä. Tällaisia ovat olleet ainakin poikkihallinnollinen kotouttamistyöryhmä, joka on vastannut maahanmuuttotyön rakenteista, resursseista ja paikallisista linjauksista sekä asiakastyön ydinryhmä, jonka tavoitteena on ollut asiakastyön sujuvuuden ja yhteisten pelisääntöjen varmistaminen. Lisäksi tarpeen mukaan on mahdollista kutsua kokoon toimialakohtaisia asiakastyön työryhmiä (esimerkiksi sivistyspalvelut ja sosiaali- ja terveystalvelut).

Kunnan maahanmuuttokoordinaattori vastaa maahanmuuttotyön kokonaisuudesta ja hänellä on koordinoiva vastuu kotoutumista edistävästä palvelusta Vihdissä. Maahanmuuttopalveluiden työntekijät tekevät moniammatillista yhteistyötä muiden viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, mutta jokainen toimija vastaa niille lakisääteisesti kuuluvista tehtävistä. Tavoitteena on saumaton yhteistyö toimijoiden kesken niin, että palvelut ovat maahan muuttaneiden henkilöiden saatavilla ja eri-ikäiset henkilöt saavat tarvitsemansa tuen ja kotoutuvat osaksi yhdenvertaista yhteiskuntaa. Maahanmuuttotyön tehtävä on tukea asiakasta löytämään kulloinkin tarvitsemansa palvelun, johon hän on kuntalaisena oikeutettu.

Maahanmuuttajien ohjaus ja neuvonta vaatii paitsi palveluverkon tehokasta yhteistyötä myös joustavia työmuotoja. Tehostettu alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta – tilanteen nopea kartoittaminen,

oikea- aikaiset ja tarpeen mukaiset palvelut – tukevat nopeaa kotoutumista. Vihdin maahanmuuttopalvelut tarjoaa laaja-alaista ohjausta ja neuvontaa kansainvälistä suojelua saaneille henkilöille sekä tarpeen mukaisesti työn, perheen, opiskelun tai muun syyn perusteella oleskeluluvan saaneille ja kuntaan muuttaneille henkilöille. Ohjausta ja neuvontaa on alkuvaiheen ja kotoutumisajan intensiivisestä tuesta aina konsultatiiviseen tukeen. Maahanmuuttopalveluiden työntekijät toimivat myös maahanmuuton asiantuntijoina kunnassa.

Vihdin maahanmuuttopalvelut toimii perhelähtöisesti. Perheiden kotoutumista tuettaessa huomioidaan perheen kokonaistilanne, sosiaaliset suhteet ja osallisuus. Lasten kotoutumisen kannalta on olennaista, että vanhempien kotoutumista ja vanhemmuuden edellytyksiä tuetaan. Maahanmuuttopalvelut tekee tiivistä yhteistyötä vanhempien, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, sosiaali- ja terveystieteiden sekä muiden lasten ja perheiden palveluiden kanssa edistääkseen lasten ja nuorten turvallista, kannustavaa ja kasvua ja kehitystä tukevaa kasvu ympäristöä. Tarvittaessa lapsiperheille voidaan laatia perheen kotoutumissuunnitelma. Alaikäisille maahanmuuttajille voidaan laatia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa alaikäisen kotoutumissuunnitelma, mikäli hänen yksilölliset olosuhteensa sitä edellyttävät.

Työskentelyn tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista siten, että eri ikäiset maahanmuuttajat saavat tarvitsemansa tuen, ohjautuvat mielekkäille koulutus- ja työllistymispoluille ja heistä tulee aktiivisia, osallistuvia ja yhdenvertaisia yhteiskunnan jäseniä.

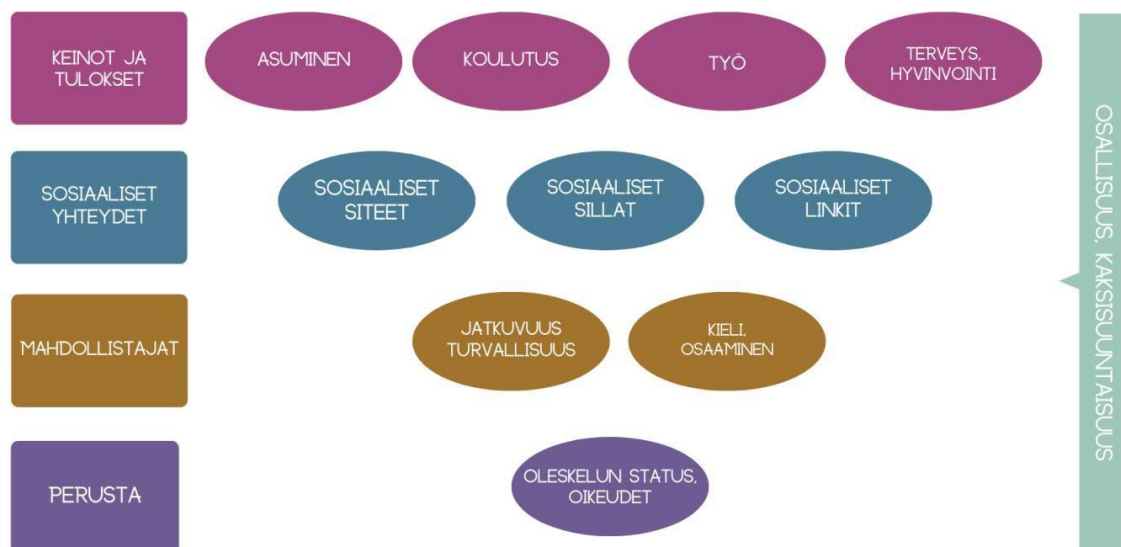
Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Tehokas kotoutumisen alkuvaihe heti kuntaan muuton jälkeen	Keskitetty neuvonta ja ohjaus maahanmuuttopalveluissa, joka tukee maahanmuuttajien osallisuutta sekä ohjautumista mielekkäille opinto- ja koulutuspoluille	• Kunnan johtoryhmä • Kotouttamista tukevat työryhmät • maahanmuuttopalvelut

3.2. Kotoutumisen portaat

Karkkilassa ja Vihdissä kansainvälistä suojelua saavien kotoutumisen alueellista mallia kehitettiin keväällä 2019 Perusturvakuntayhtymä Karviaisen aikuissosiaalityön, kuntien maahanmuuttopalveluiden sekä Resurssipankki-hankkeen yhteistyönä. Tarkoituksena oli luoda asiakastyöhön väline kotoutumisen arvioimiseen, tavoitteiden asettamiseen ja tuen tarpeen selvittämiseen. Lisäksi tavoitteena oli hahmottaa eri toimijoiden, mukaan lukien kolmas sektori ja vapaaehtoiset, keskinäistä työnjakoa ja olemassa olevia kotoutumista tukevia toimintoja tai palveluja.

Kotoutumisen prosessissa ihmiselle kertyy kumulatiivista osaamista, joka auttaa selviytymään uudessa ympäristössä. Tätä osaamisen kertymistä kuvattiin kotoutumisen portaina, joita pitkin kotoutuja siirtyy avun kohteesta aktiiviseksi toimijaksi.

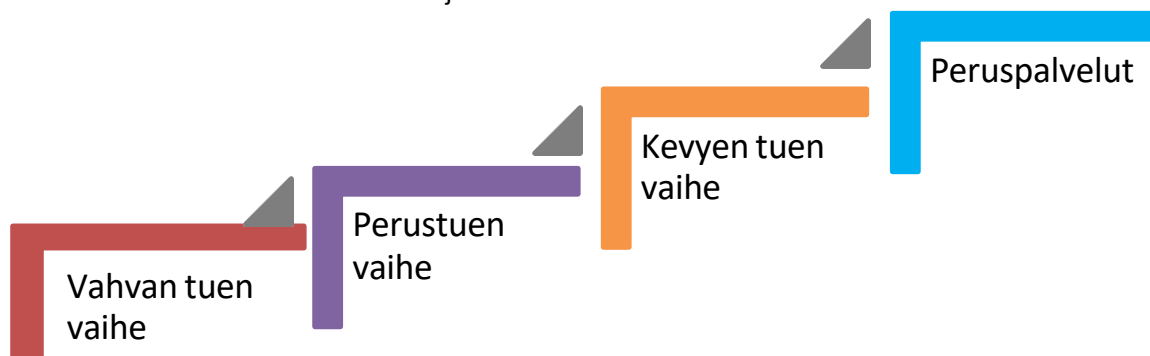
Kotoutumisessa tukena ovat esimerkiksi julkiset palvelut, yritykset, järjestöt ja yhteisöt sekä vapaaehtoiset. Kotoutumisen prosessin aikana tapahtuu muutoksia ja mukautumista paitsi kotoutujassa itsessään, myös vastaanottavassa yhteisössä. Kotoutumista tukevan työn tavoitteena on edistää ihmisen mahdollisuuksia osallistua aktiivisena jäsenenä suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Prosessi jatkuu pitkään virallisen kotoutumisajan jälkeen. Kotoutumista tukevien palvelujen tarve riippuu asiakkaan tilanteesta ja tarpeista. Yhdessä asetetut tavoitteet vievät kotoutumisen prosessia eteenpäin. On tärkeää arvioida säännöllisesti tavoitteiden realistisuutta ja kotoutumisessa tapahtunutta etenemistä sekä tuen tarvetta.

Kotoutumisen osa-alueet (Lydén 2019, 36 ja Ager & Strang 2008, 170¹)

Kotoutumisen portaati -malli on kotoutumista tukevan työn osalta rajattu kolmeen vuoteen, mikä on aika, jolloin kuntaan sijoitetusta kansainvälistä suojelua saavasta henkilöstä saadaan erilliskorvaus (kiintiöpakolaisista korvaus saadaan 4 vuodelta). Työskentely alkaa kuitenkin jo ennen kuntaan saapumista (tai kiintiössä saapuvan pakolaisen kohdalla ennen maahan saapumista) ja jatkuu tarvittaessa virallisen kotoutumisajan jälkeenkin yhteistyössä peruspalveluiden kanssa. Mallissa on kuvattu alueellinen palveluprosessi ja työnjako eri toimijoiden välillä, asiakkaan oma kumuloitua kotoutumisaikaa, järjestöjen ja yhdistysten toimintamuodot sekä vapaaehtoisten toiminta eri vaiheissa.

Ensimmäisessä vaiheessa asiakas tarvitsee tavallisesti paljon tukea ja hänen kykynsä selviytyä uudessa ympäristössä vieraalla kielellä on tyypillisesti rajallista. Nimitimme tätä vaihetta mallissa vahvan tuen vaiheeksi. Vahvan tuen vaiheessa kotoutumista tukevan työn tavoitteena on lähinnä arjen sujuvuuden ja välittömän hyvinvoinnin varmistaminen. Kotoutumisen prosessin edetessä tavoitteet monimutkaistuvat ja tarjottu tuki tyypillisesti vähenee. Kotoutuja siirtyy avun kohteesta aktiiviseksi toimijaksi ja kykenee ideaalilanteessa osallistumaan kansalaisyhteiskunnan toimintaan samoilla edellytyksillä kuin muutkin kuntalaiset. Maahanmuuttopalveluiden edustaja arvioi tavoitteiden toteutumista vähintään puolen vuoden välein yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa muiden hänen kotoutumistaan tukevien toimijoiden kanssa.

Kotoutumisen portaissa osaaminen lisääntyy ja tuen tarve vähenee (Lydén 2019, 42-44)

¹ Lydén, Hilka 2019: Kotoutumisen portaati – kansainvälistä suojelua saavien asiakkaiden alueellinen kotoutumisen malli Karkkilassa ja Vihdissä. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Alun perin Ager, Alastair & Strang, Alison 2008: Understanding Integration: A Conceptual Framework. Journal of Refugee Studies 21(2), 166-191.

3.3. Kiintiöpakolaisten ja muiden kansainvälistä suojelua saavien vastaanotto

Merkittävä osa kansainvälistä suojelua saaneista henkilöistä muuttaa kuntaan itsenäisesti. Kiintiöpakolaisjärjestelmä on mahdollistanut kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella myönnettävien oleskelulupien kohdentamisen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville. Kiintiöpakolaisia valittaessa painotetaan haavoittuvaa asemaa ja otetaan huomioon myös kotoutumisen edellytyksiä, tavoitteena on esimerkiksi pitää yhdessä perheet.

Kiintiöpakolaisten tai kansainvälistä suojelua saaneiden henkilöiden vastaanoton valmistelu tapahtuu kunnan, ELY-keskuksen, Maahanmuuttoviraston (Migri), Suomen Punaisen Ristin, Perusturvakuntayhtymä Karviaisen, Kelan, vuokra-asuntoja tarjoavien tahojen sekä TE-toimiston moniammatillisena yhteistyönä. Vihdissä valmistelua koordinoi kunnan maahanmuuttokoordinaattori.

ELY-keskus tekee kunnalle esityksen kuntaan sijoitettavista. Esitys sisältää tiedot kiintiöpakolaisista tai turvapaikkaprosessin kautta kansainvälistä suojelua saaneista henkilöistä. Tiedot käsitellään poikkeushallinnollisessa työryhmässä ja esitys annetaan kommentteille myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Sen jälkeen kunta ilmoittaa ELY-keskukselle valmiudestaan ottaa henkilöt vastaan ja ehdottaa sopivaa ajankohtaa kiintiöpakolaisten kuntaan saapumiselle.

Kun henkilöiden maahan saapumisajankohta tai kuntaan muuttoaikataulu on selvillä, Vihdin maahanmuuttopalveluiden työntekijät etsivät muuttajille asunnot (kiintiöpakolaiset) tai auttavat asunnon löytämisessä ja vuokraamisessa (turvapaikkaprosessin kautta oleskeluluvan saaneet). Kiintiöpakolaisten saapuessa kuntaan, maahanmuuttopalvelut vastaa asuntojen varustamisesta asumiskuntoon yhdessä alueen vapaaehtoisten kanssa. Vastaanottokeskuksista muuttavia, kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneita henkilöitä maahanmuuttopalveluiden työntekijät ja vapaaehtoistyöntekijät avustavat tai neuvovat asunnon varustamisessa tarpeen mukaisesti.

4. Kasvatus ja koulutus

Koulutuksella on keskeinen rooli niin lasten kuin aikuisten kotoutumisessa. Lasten ja nuorten kotouttaminen tapahtuu varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Esi- ja perusopetuksen sekä lukion opetussuunnitelmiin sisältyy kirjaus, miten koulutuksen avulla kotoutetaan maahan muuttaneita lapsia ja nuoria.

4.1. Maahanmuuttajalasten varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toimintaa ohjaavat asiakirjat ovat varhaiskasvatuslaki ja asetus lasten päivähoidosta, perusopetuslaki, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja kunnan esiopetussuunnitelma (2016) sekä varhaiskasvatussuunnitelma (2018).

Vihdissä maahanmuuttajaperheet huomioidaan tasavertaisina kuntalaisina varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamisen lähtökohtana myös maahanmuuttajalasten kohdalla ovat lasten ja perheiden tarpeet sekä keskinäiseen luottamukseen ja kunnioitukseen perustuva kodin ja päivähoidon välinen yhteistyö, jolla tuetaan lasta ja hänen perhettään. Henkilöstö ja huoltajat laativat yhdessä jokaiselle lapselle oman varhaiskasvatussuunnitelman, jossa otetaan kantaa lapsen kasvuun, oppimiseen ja hyvinvointiin sekä kotouttamista edistäviin toimenpiteisiin: suomen kielen opetukseen, oman äidinkielen vahvistamiseen sekä identiteetin ja itsetunnon vahvistamiseen. Lapsiryhmässä maahanmuuttajalapsen kotoutumisen tukemisesta ottaa vastuun varhaiskasvatuksen opettaja. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien osaamista hyödynnetään tarvittaessa lapsen pedagogisen tuen järjestämisessä. Vastuu maahanmuuttajalapsen äidinkielen opetuksesta on huoltajalla. Tulkkausta käytetään tarvittaessa keskusteluissa huoltajien kanssa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajalapsen suomen kielen oppimista tuetaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	Maahanmuuttajalapsen varhaiskasvatus- / esiopetussuunnitelmaan kirjataan toimenpiteet, jotka on suunniteltu tukemaan lapsen suomen kielen oppimista.	- päiväkodinjohtaja - varhaiskasvatuksen opettaja
Maahanmuuttajaperheiden vanhemmuutta tuetaan ja osallisuutta vahvistetaan.	Yhteistyö maahanmuuttajaperheiden kanssa: - varhaiskasvatus-/ esiopetuskeskustelut käydään tulkin avustuksella - maahanmuuttajaperheiden tavat ja kulttuuri huomioidaan varhaiskasvatuksen arjessa	- päiväkodinjohtaja - varhaiskasvatuksen henkilöstö
Maahanmuuttajaperheiden kotoutumista tuetaan tarjoamalla heille tarpeita vastaavia varhaiskasvatuspalveluja	Maahanmuuttajaperheiden varhaiskasvatuspalveluiden tarve kartoitetaan ja palvelut suunnitellaan tapauskohtaisesti yhteistyössä maahanmuuttokoordinaattorin ja kotoutumisohjaajan kanssa	- palvelupäällikkö - päiväkodinjohtaja

4.2. Maahanmuuttajaoppilaiden perusopetus

Lasten ja nuorten kotoutumista sekä osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa tuetaan perusopetuksessa erilaisin opetusjärjestelyin ja tarvittaessa oppilashuollollisin tukitoimin. Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvalmiuksiltaan ja taustoiltaan erilaisia. Opetuksen avulla edistetään suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Maahanmuuttajaoppilaiden opetusta ohjaa perusopetuksen opetussuunnitelman ohella kaksi erityistä Opetushallituksen laatimaa opetussuunnitelmaa, jotka ovat perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen opetussuunnitelma.

Maahanmuuttajaoppilaita ovat Suomeen muuttaneiden lisäksi Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret. Maahanmuuttajalapset ja -nuoret sijoittuvat oman asuinalueensa kouluun, mikäli heidän suomen kielen taitonsa on riittävä yleisopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Muussa tapauksessa heille tarjotaan ensin *perusopetukseen valmistavaa opetusta* ja koulupaikka määräytyy sen mukaan. Valmistava opetus kestää yleensä yhden lukuvuoden ajan.

Opetusta voidaan järjestää ryhmämuotoisena tai inklusiivisesti perusopetuksen ryhmissä, mikäli se on oppilaan kielitaidon kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta.

Vihdissä valmistavaa opetusta tarjotaan sekä alakoulu- että yläkouluikäisille. Järjestämispaikat päätetään erikseen ja ne saattavat vaihdella eri lukuvuosina. Ennen valmistavaan opetukseen siirtymistä tai valmistavan opetuksen alkuvaiheessa on todettu hyväksi käytännöksi järjestää aloituspalaveri tulkin, opettajan, maahanmuuttotyöntekijän, oppilaan ja huoltajien kanssa. Tapaamisessa käydään läpi koulunkäyntiin liittyviä asioita ja sovitaan koulun aloittamispäivä.

Perusopetuslaissa säädetyn maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten, sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteena on myös taata

oppilaille tasa-arvoiset mahdollisuudet koulunkäyntiin ja turvata siirtyminen oppivelvollisuusiän päätyttyä jatko-opiskeluun ja työelämään. Valmistavan opetuksen aikana asteittainen integrointi koulun perusopetuksen ryhmiin tukee oppilaiden kotoutumista ja suomen kielen oppimista. Maahanmuuttajat saavat koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimääristä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetusta.

Kaikissa Vihdin kouluissa opiskelee jo nykyään maahanmuuttajaoppilaita. Suurimmat ryhmät muodostuvat viroa ja venäjää äidinkielenään puhuvista. Myös muiden kieliryhmien edustajien määrä on vähitellen lisääntynyt kunnan kouluissa mm. työperäisen maahanmuuton lisääntymisen sekä pakolaisten vastaanoton myötä viimeisen viiden vuoden aikana.

Oppilaan oman äidinkielen opetus tukee ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta parantaa edellytyksiä myös suomen/ ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Maahanmuuttajaoppilaille pyritään mahdollisuuksien mukaan tarjoamaan oman äidinkielen opetusta, laki ei siihen kuitenkaan velvoita.

Kuten oma äidinkieli, myös oma uskonto voi edesauttaa maahanmuuttajaoppilaan kotoutumista. Perusopetuslain 4 luvun 13 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan jäsenet osoitetaan kyseiseen oman uskonnon opetukseen. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat oppilaat osoitetaan elämäntiedon opetukseen. Oppilaalla on oikeus saada oman uskontokuntansa mukaista opetusta, jos kyseiseen uskontokuntaan kuuluvia oppilaita on vähintään kolme ja vanhemmat pyytävät opetuksen järjestämistä. Mikäli nämä vaihtoehdot eivät tule kysymykseen, muihin yhdyskuntiin kuuluville järjestetään korvaavaa opetusta tai he voivat pyynnöstä osallistua elämäntiedon opetukseen. Korvaavan opetuksen sijasta he voivat osallistua oman uskonnollisen yhdyskuntansa järjestämään opetukseen.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Edistetään oppilaan suomen (/ruotsin) kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä annetaan tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Tarjotaan maahanmuuttajalapsille ja -nuorille tarvitsemansa tasoista suomen kielen opetusta. Yhdenvertaisuuden turvaaminen opetus- ja opiskeluolosuhteiden palveluissa sekä maahanmuuttajien osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen	Järjestetään suomi toisena kielenä oppimäärän opetusta sekä suomen kielen opetusta muun opetuksen tukena. Perusopetuksessa toimii valmistavan opetuksen opetusryhmä/-ryhmiä kielitietoiset työtävät Ohjaus ja neuvonta. Yhteistyöpalaverit valmistavaan opetukseen siirtymävaiheessa ja valmistavan opetuksen aikana.	Opetuspäällikkö Valmistavan opetuksen opettajat, S2-opettajat, oppilasta opettavat opettajat Toimialojen ja tulosyksiköiden rajat ylittävä yhteistyö (sivistyspalvelut, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, maahanmuuttotyö)
Oppimistulosten erojen kaventaminen, perusopetuksen päättötodistuksen saaminen / ohjaus perusopetuksen suorittamiseksi ja toisen asteen opintoihin hakeutumiseen Henkilöstön osaamisen vahvistaminen Koulun toimintakulttuuri on osallistava ja moninaisuuden huomioiva	Maahanmuuttajan opinto-ohjelma ja tarvittava tuki (määritellään pedagogisissa asiakirjoissa) sekä opinto-ohjauksen palvelut Koulutus Pedagogiset ratkaisut	Oppilasta opettavat opettajat ja opinto-ohjaaja Opetuspäällikkö Rehtori

4.3. Aikuisten maahanmuuttajien koulutus

Kotoutumislain (KotoL, 20 §) mukaan oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajille järjestetään kotoutumiskoulutuksena suomen tai ruotsin kielen opetusta Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon. Tarvittaessa kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä luku- ja kirjoitustaidon opetusta Opetushallituksen luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelman mukaisesti. Kielten opetuksen lisäksi kotoutumiskoulutukseen sisältyy muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Koulutukseen voi sisältyä myös aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mikä tukee kotoutujien suuntautumista työmarkkinoille. Vihdin alueella ELY-keskuksen ostamaa kotoutumiskoulutusta järjestää ensisijaisesti Luksia niille maahanmuuttajille, jotka ovat TE-toimiston asiakkaita.

Oppivelvollisuusiän ylittäneitä maahanmuuttajia, jotka eivät ole suorittaneet perusopetuksen oppimäärää, kannustetaan suorittamaan opinnot loppuun, jotta perusopetuksen oppimäärän puuttuminen ei ole este ammatillisen koulutuksen suorittamiselle. Heidät ohjataan aikuisten perusopetukseen. Valmistavaa opetusta järjestetään vain oppivelvollisuusikäisille. Oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetus koostuu kolmesta vaiheesta: lukutaitovaiheesta, alkuvaiheesta ja päättövaiheesta. Opiskelijan lähtötaso määritellään ja hänelle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään muun muassa opintojen aloitusvaihe (tarvittaessa esimerkiksi vain päättövaihe), opiskelun keskeiset sisällöt, opiskelu-aika ja opintojen suorittamistavat. Aikuisten perusopetusta tarvitsevat vihtiläiset ohjautuvat pääsääntöisesti Kanneljärven Opistolle, joka sijaitsee Lohjalla. Luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyi vuonna 2018 opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle ja sitä voidaan nykyisin tarjota joko osana aikuisten perusopetusta tai vapaan sivistystyön koulutuksena. Vapaan sivistystyön koulutuksena luku- ja kirjoitustaidon koulutusta Vihdissä järjestää myös Hiiden opisto.

Kanneljärven Opistolla järjestetään monipuolisia maahanmuuttajille suunnattuja koulutuksia: vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta S2-opiskelijoille sekä yli 17-vuotiaille maahanmuuttajille suunnattua aikuisten perusopetusta, joka jakautuu lukutaito-, alku- ja päättövaiheen opintoihin. Opiskelijan yksilöllisistä taidoista ja tavoitteista riippuen hän voi opiskella joko koulutuksen kokonaisuudessaan tai osia siitä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Henkilökohtaisia opiskelusuunnitelmia tarkastellaan ja päivitetään säännöllisesti yhdessä opiskelijan kanssa. Erilaisissa koulutuksissa on mahdollista huomioida yksilöllisiä oppimispolkuja ja -kokonaisuuksia kotoutumisen edistämiseksi. Ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja pitävät säännöllisesti opiskelijoiden kanssa ohjauskeskusteluja, joissa tarkastellaan yksilöllisten tavoitteiden toteutumista ja suunnitellaan jatkokoulutuspolkuja tai mahdollisuuksia hakeutua työelämään. Ohjauskeskustelujen lisäksi tarjotaan erityisohjaajan, moniammatillisen opiskeluhoitoryhmän tai tarvittaessa muiden verkostojen kautta saatavaa tukea. Opiskelijoilla on tarvittaessa ja tietyin edellytyksin mahdollisuus myös asua Opiston asuntolassa ja osallistua näin ollen vapaa-ajalla yhteisiin aktiviteetteihin Kanneljärven Opiston monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Kanneljärven Opisto toimii aktiivisesti yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa ja pyrkii vastaamaan nopeasti alueellisiin koulutustarpeisiin. Kanneljärven Opiston koulutuksiin on jatkuva haku ja opinnot voi aloittaa joustavasti myös kesken lukuvuoden. Opinnoissa pystytään huomioimaan opiskelijan elämäntilanne ja kartoittaa sopivia opiskeluvaihtoehtoja yhteistyössä muiden opiskelijaa ohjaavien viranomaistahojen kanssa.

Hiiden Opisto tarjoaa maahanmuuttajille suunnattua opetusta noin 500 tuntia vuodessa. Maahanmuuttajakoulutuksen järjestäminen on kirjattu opiston opetustehtävään (hyväksytty OKM 1.1.2013). Pääosan maahanmuuttajien kurssitarjonnasta muodostavat eri tasoiset suomen kielen kurssit. Suomea voi opiskella alkeistasolta (A1) keskitasolle asti (B1). Useimmat kurssit kokoontuvat kerran viikossa, mutta suomea voi opiskella myös kaksi kertaa viikossa tapaavalla intensiivikurssilla. Maahanmuuttajat ovat myös tervetulleita kaikille muille opiston järjestämille kursseille.

Hiiden Opisto tukee maahanmuuttajien koulutusta opintoseteliavustuksilla. Maahanmuuttaja voi hakea opintoseteliavustusta maksimissaan kahdelle kurssille per lukuvuosi. Jos hänelle myönnetään opintoseteliavustus, hän saa kyseisen kurssin ilmaiseksi. Opintoseteliavustusta on mahdollista hakea suurimmalle osalle opiston kursseista.

Hiiden Opisto järjestää lisäksi lukutaitokoulutusta (UMAKO), johon opisto on saanut Opetushallitukselta rahoitusta vuoden 2018 alusta alkaen. Koulutuksen kohderyhmään kuulumisen edellyttää, että opiskelija tarvitsee opetusta, tai tukea, lukemisessa ja kirjoittamisessa sekä suomen aikeiden opiskelussa ja että opiskelun tarve on kirjattu henkilön kotoutumissuunnitelmaan. UMAKO-ryhmiä järjestetään yhteistyössä maahanmuuttajapalveluiden ja TE-toimiston kanssa.

Tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) järjestää Vihdissä Luksia. Käytännössä aiemmat lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA), ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) ja 10-luokka yhdistyivät TUVA-koulutukseksi, jossa on erilaisia polku -vaihtoehtoja. TUVA -opintojen aikana on valittava vähintään kolmesta eri polusta opintoja. Tämän koulutuksen merkitys maahanmuuttajien kotoutumisen ja kielenoppimisen kannalta korostui Ukrainan pakolaisten Suomeen tulon myötä, kun sinne oli mahdollista päästä mukaan ilman suomen kielen lähtötaitotasoa. Koulutuksen aikana opiskelijalla on mahdollisuus:

- *perehtyä ammatillisen koulutuksen tai lukion vaihtoehtoihin*
- *pohtia eri koulutusvaihtoehtoja*
- *saada tukea opiskelutaitoihin*
- *suorittaa ammatillisen koulutuksen osia*
- *vahvistaa suomen kielen osaamista*

Koulutuksen alussa tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOKS), jossa tarkennetaan mitä, miten ja missä opintoja suoritetaan. TUVA-koulutus kestää 38 viikkoa. Luksian TUVA-opintoja voi suorittaa myös alueen työpajoissa, työpaikoilla, lukioissa Lohjalla ja Nummelassa (Vihti) sekä Luksiassa. Koulutuksen aikana opiskelija saa tukea toisen asteen opintoihin tai työelämään hakeutumiseen. TUVA- koulutuksesta voi siirtyä suorittamaan toisen asteen tutkintoa myös kesken lukuvuoden, mikäli tulee valituksi tutkinto-opiskelijaksi tai työllistyy. Nummelassa TUVA-kurssille on päässyt suuri määrä Ukrainan pakolaisia vuosina 2022-2023 ja samoin se on varteenotettava vaihtoehto monelle muullekin maahanmuuttajalle.

Yleinen kielitutkinto (YKI) mittaa kielen osaamista käytännön tilanteissa. Käytyään alkeiskurssit A1 ja peruskurssit A2 opiskelija selviää suomen kielellä esimerkiksi turistina ja voi suorittaa perustason YKI- tutkinnon. Jatkokurssit B1-B2 läpäistessään maahanmuuttaja nousee kynnystasolle, mikä tarkoittaa, että hänen pitäisi selviytyä tyydyttävästi tilanteesta kuin tilanteesta. Jatkokurssien B3-B4 jälkeen hän on osajan tasolla niin, että voi työskennellä kyseistä kieltä puhuvassa maassa ja pystyy suorittamaan Suomen kansalaisuuden saamiseksi keskitason YKI-tutkinnon, joita järjestetään Hiiden Opistossa ja Luksiassa.

5. Kulttuuri-, vapaa-aika ja nuorisopalvelut

Nuorisotyön, kulttuurin ja liikunnan avulla on mahdollista luoda yhteisöllisyyttä, joka edistää vuorovaikutusta maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä. Vihdin maahanmuuttopalveluissa maahanmuuttajien kotoutumista edistetään tukemalla yhteistoimintaa, osallisuutta (esimerkiksi kansalaisjärjestöjen puitteissa) sekä edistämällä kaiken ikäisten, erityisesti lasten ja nuorten harrastustoimintaa. Tavoitteena on, että kaikilla maahanmuuttajalapsilla ja -nuorilla on mahdollisuus mielekkääseen harrastustoimintaan.

Vihdin liikuntapalveluiden visiona on liikkuva ja hyvinvoiva vihtiläinen. Kaikenikäisiä kuntalaisia kannustetaan harrastamaan omaehtoista liikuntaa ja liikuntapalvelut myös järjestää edullisia ja monipuolisia liikuntamahdollisuuksia. Työn tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa, kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista sekä yhdenvertaisuutta liikunnassa. Vihdin kunnassa on hyväksytty poikkihallinnollinen liikkumishjelma vuosille 2022-2025. Sen tarkoituksena on tukea kuntalaisten aktiivisuutta monin eri keinoin.

Osana liikuntapalvelun monimuotoista toimintaa, jota toteutetaan yhdessä mm. liikuntajärjestöjen kanssa, mahdollistetaan myös eri ikäisten maahanmuuttajaryhmien kohtaaminen kieli- ja kulttuurieroista huolimatta. Integroivaa toimintaa toteutetaan muun muassa Luksian maahanmuuttajataustaisten koulutusryhmien kanssa tutustuttaen opiskelijoita kotoperäisiin lajeihin, hiihtoon, luisteluun, pallopeleihin jne. Keskeistä on tukea myös kansallisesti tärkeää uimataitoa ja mahdollistaa näin turvallinen ja monimuotoinen vesiliikunta perkeharrastuksena tai lasten keskeisenä harrastuksena ja näin edistää kotoutumista. Vihtiin saapuneille kiintiöpakolaisille on järjestetty myös muutaman opetuskerran kattavia uimaopetustilaisuuksia mm. kesällä 2023 ja pakolaisia on

opastettu aina tarvittaessa uimahallin toimintatapoihin ja -sääntöihin. Aluehallintoviraston kohdennettuja avustuksia on voitu käyttää myös kohdennettuun toimintaan mm. lasten ja naisten tai aikuisten uimakoulutoimintaan.

Taide ja kulttuuri edistävät sekä kotoutumista että maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuurin ylläpitämistä. Esimerkiksi Monikielinen kirjasto -palvelu tarjoaa mahdollisuuden lukea kirjallisuutta myös omalla kielellä. Palvelun valikoimiin kuuluu aineistoa – kirjallisuutta, musiikkia, elokuvia ja aikakauslehtiä – kaiken ikäisille noin 80 kielellä. Vihdin kunnankirjaston kokoelma pääkirjastossa Nummelassa, Kirkonkylän kirjastossa ja kirjastoautossa koostuu pääasiassa suomenkielisestä kirjallisuudesta ja lehdistä. Lisäksi tarjolla on muun muassa musiikkia, nuotteja, elokuvia, pelejä ja aineistoja suomen kielen opiskeluun. E-aineistoina tarjolla on eri kielisiä e-lehtiä, e-kirjoja ja e-äänikirjoja. Lainattavan aineiston lisäksi kirjasto tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä tiloja oppimiseen, harrastamiseen ja työskentelyyn. Kirjastoissa järjestetään runsaasti erilaisia kaikille avoimia, maksuttomia tapahtumia eri ikäisille. Myös Vihdin museopalvelut on yksi kotoutumisen tiloista uudessa kotikunnassa. Museo on yhteisön muisti, joka tarjoaa alustan tutustua samalla uuteen ja vanhaan. Museo tarjoaa väylän perehtyä paikallishistoriaan, suomalaiseen ja vihtiläiseen elämänmenoon; tapoihin, ruokaan, koteihin ja arkipäivän esineistöön sekä harrastuksiin.

Vihdissä on kunnallisen nuorisotyön lisäksi seurakuntien, järjestöjen ja seurojen tuottamaa toimintaa nuorisolle. Kunnallinen nuorisotyö perustuu nuorisolakiin (1285/2016, 2 §), jonka tavoitteena on muun muassa edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä ja harrastamista sekä edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisen tärkeä osatekijä on vähemmistöryhmiin kuuluviin lapsiin ja nuoriin kohdistuvaan syrjintään puuttuminen. Lakiin kirjattujen tavoitteiden toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys sekä monialainen yhteistyö ja kestävä kehitys.

Kunnallinen nuorisotyö Vihdissä tarjoaa esimerkiksi koulunuorisotyötä sekä nuorisotilat Nummelan keskustassa ja Vihdin kirkonkylällä. Etsivä nuorisotyö Vimma on tarkoitettu 15-29-vuotiaille vihtiläisille. Vimmassa erityisnuorisotyöntekijät tukevat ja ohjaavat nuorta eri elämäntilanteissa nuoren omien tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti esimerkiksi opiskeluun, työhön tai asumiseen liittyvissä haasteissa sekä psyykkiseen jaksamiseen ja hyvinvointiin tai toimeentuloon liittyvissä asioissa. Nuorisolain (10-12 §) perusteella oppilaitosten on ilmoitettava etsivään nuorisotyöhön esimerkiksi perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin tai nuoresta, joka keskeyttää opinnot toisen asteen koulutuksessa. Myös muu viranomaisen voi luovuttaa nuoren yhteys- ja yksilöintitiedot, mikäli nuoren tilanne tai tuen tarve sitä vaatii. Maahanmuuttajanuoria ohjataan nuorisotyöhön samoin periaattein kuin kantaväestöön kuuluvia nuoria.

Nuorten työpaja on tarkoitettu 18-29-vuotiaille vihtiläisille nuorille, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa. Työpajalla saa valmiuksia opintoihin, työelämään ja elämänhallintaan. Toiminnan, ohjauksen ja työn tekemisen kautta pajalla ohjataan nuorta löytämään oma polkunsä elämässä. Jokaiselle nuorelle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma ja tavoitteet sekä työpajakson pituus. Toiminta sisältää sekä yksilöohjausta että ryhmätoimintaa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajien, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien, osallistuminen yhteiskuntaan	Järjestetään erilaisia maahanmuuttajille suunnattuja liikunta- ja muita tapahtumia	- Elinvoimapalvelut, liikuntapalvelut - Sivistys- ja hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut
Kansalaisyhteiskuntaa hyödynnetään paremmin kotouttamisessa	Vihti hyödyntää yhä paremmin järjestöjen ja yhdistysten osaamista kotouttamisessa ja kunta toimii järjestöjen kumppaneina mm. kehittämishankkeissa	- Maahanmuuttokoordinaattori - Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut - Lasten ja nuorten palvelut
Maahanmuuttajataustaisilla nuorilla on mahdollisuus osallistua nuorten toimintaan yhdenvertaisesti	Nuorten ohjaaminen nuorisotyön tapahtumiin ja tiloihin	- maahanmuuttopalvelut - perusopetus - nuorisopalvelut

6. Sosiaali- ja terveystalvelut

Sosiaali- ja terveystalvelut Vihdin kunnassa järjestää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Kun maahanmuuttanut on saanut kotikunnan, hän on oikeutettu hyvinvointialueen järjestämiin sosiaali- ja terveystalveluihin. Suomen perustuslain mukaan jokaisella on, statuksesta riippumatta, oikeus riittäviin sosiaali- ja terveystalveluihin. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ja HUS-yhtymä vastaavat julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä Vihdin kunnassa.

Kotoutuja-asiakkaiden sekä laajemmin monikielisen ja -taustaisen väestön tarpeisiin pyritään vastaamaan kehittämällä mahdollisimman hyvin kaikille alueen asukkaille soveltuvia ja saavutettavia talveluja. Hyvinvointialue tekee tässä tiivistä yhteistyötä kuntien, järjestöjen, yritysten ja yhteisöjen kanssa.

6.1. Sosiaalitalvelut

6.1.1. Kotoutumista tukevat sosiaalitalvelut

Kotoutumista tukevat sosiaalitalvelut painottuvat kotoutumisen alkuvaiheeseen eli niiden avulla autetaan maahan saapuneita ihmisiä hyvän elämän alkuun Suomessa. Nämä talvelut ovat tarkoitettu ensisijaisesti kansainvälistä suojelua saaville yksilöille ja perheille, jotka tarvitsevat sosiaalihuollon talveluja. Kotoutumista tukevia sosiaalitalveluja järjestetään hyvinvointialueella omista yksiköissä tai tiimeissä tai osana aikuissosiaalityötä. Tiedot paikallisista ratkaisuksista löytyvät hyvinvointialueen verkkosivuilta (ks. alla). Asiakkaat ohjautuvat kotoutumista tukeviin sosiaalitalveluihin kunnasta (maahanmuuttokoordinaattorin tai huoli-ilmoituksen kautta), vastaanottokeskuksista, muuttamalla kunnasta toiseen Suomessa tai suoraan lähtömaasta kiintiöpakolaisina tai perheenyhdistämisen kautta. Kansainvälistä suojelua saaneiden ohella näiden talvelujen piiriin kuuluvat myös ihmiskaupan uhrit, sekä hyvinvointialueen alueella majoittuvat paperittomat henkilöt, joille tarjotaan kiireelliset sosiaali- ja terveystalvelut. Alaikäisille yksin maahan tulleeille lapsille ja nuorille, jotka ovat saaneet oleskeluluvan, hyvinvointialue järjestää asumisen perheryhmäkodissa tai kotoutumista tukevassa perhehoidossa.

Kotoutumista tukevissa sosiaalitalveluissa tarjotaan laaja-alaista kotoutumisen tukea. Tavoitteena on vahvistaa yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta (ShL 2014/1301, 3 §). Talveluissa toteutetaan suunnitelmallista kotoutumista tukevaa sosiaalityötä ja järjestetään sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta sekä tukea, hoivaa ja talveluja kotoutumisen edistämiseksi. Neuvontaa ja ohjausta järjestetään tarvittaessa yhteistyössä perusterveydenhuollon, muiden toimialojen (ShL 2014/1301, 6 §) sekä kuntien maahanmuuttotalveluiden kanssa.

Lisää tietoa kotoutumista tukevista sosiaalitalveluista löydät täältä:
[Kotoutumisen tuki | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

Länsi-Uudellamaalla kotoutumista tukevien talvelujen järjestäminen on toteutettu kunkin paikkakunnan tarpeiden ja resurssien mukaisesti. Vihdin kunnan alueella kotoutumista tukevissa sosiaalitalveluissa työskentelee yksi sosiaalityöntekijä.

6.1.2. Muut sosiaalitalvelut

Hyvinvointialue tarjoaa kotikunnan saaneille maahanmuuttaneille kaikki ne talvelut, jotka tarjotaan muillekin kuntalaisille. Hyvinvointialueen sosiaalitalveluihin kuuluvat vammaisten, aikuisten ja ikääntyneiden sekä lasten-, nuorten ja perheiden sosiaalitalvelut (ehkäisevät ja varhaisen tuen talvelut sekä lasten ja nuorten kohdennetut ja erityisen tuen talvelut) sekä sosiaali- ja kriisipäivystys.

Lisää tietoa sosiaalitalveluista löydät täältä:
[Sosiaalitalvelut | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

6.2. Terveyspalvelut

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue järjestää perusterveydenhuollon palvelut alueellaan asuville kuntalaisille. Perusterveydenhuolto pitää sisällään hyvinvointialueen järjestämän väestön terveydentilan seurannan, terveyden edistämisen ja erilaiset terveyspalvelut, joita ovat esimerkiksi neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, avosairaanhoidon yleislääketieteen tasoinen vastaanottotoiminta, suun terveydenhuolto, mielenterveys- ja päihdehoito sekä kuntoutus. Erikoissairaanhoidon palvelut alueen asukkaille järjestää HUS-yhtymä.

Pakolaisille hyvinvointialue järjestää sosiaali- ja terveysministeriön ohjeen mukaisesti maahanmuuttajien terveystarkastuksen, joka sisältää ensivaiheen terveystarkastuksen sekä tartuntatautien seulonnan. Siinä otetaan huomioon muun muassa oleskelualueet ennen muuttoa, mahdollinen altistuminen eri taudeille, aikaisemmat sairaudet, nykylläkäytys sekä rokotushistoria. Terveystarkastukseen sisältyy laboratorio- ja röntgentutkimuksia. Tarkastuksesta ohjataan tarvittaessa lääkärille tai suun terveydenhoitoon.

Lisäksi korkean keuhkotuberkuloosin ilmaantuvuuden maista kotoisin oleville maahanmuuttajille järjestetään vapaaehtoinen tuberkuloosin seulontatutkimus, mikäli Suomessa oleskelun kesto tulee todennäköisesti olemaan yli kolme kuukautta. Seulonnan tavoitteena on suojata maahanmuuttajan omaa terveyttä sekä katkaista tartuntaketjut maahanmuuttajan läheisten ja kantaväestön suojelemiseksi tartunnoilta.

Lisää tietoa terveyspalveluista, ml. kuntakohtaiset yhteystiedot löydät täältä:

[Terveyspalvelut | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

Katso myös:

[Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelut aikuisille | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

[Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelut lapsiperheille | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue \(luvn.fi\)](#)

7. Viranomaisverkostot ja kansalaisyhteiskunta

7.1. Kansaneläkelaitos

Maahanmuuttajalla voi olla oikeus Suomen sosiaaliturvaan ja Kansaneläkelaitoksen (Kela) maksamiin etuuksiin, jos hän asuu Suomessa vakinaisesti tai hän työskentelee maassa niin, että hänen palkkansa on vähintään noin 800 euroa kuukaudessa. Tilapäisesti Suomessa asuvalla henkilöllä ei yleensä ole oikeutta Kelan tukiin. Työntekijän tai opiskelijan perheenjäsenellä ei yleensä ole oikeutta Kelaan etuuksiin, ellei hänellä ole kotikuntaa Suomessa. Turvapaikanhakijalla ei ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan ja Kelan etuuksiin. Turvapaikanhakijoiden sosiaali- ja terveydenhuollosta huolehtii vastaanottokeskus, jossa hän on kirjoilla. Kelan tarjoama sosiaaliturva pitää sisällään esimerkiksi työttömän perusturvan, yleisen asumistuen, lapsiperheiden tuet ja perustoimeentulotuen. Tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maahan tulleiden Ukrainan pakolaisten kohdalla oikeus sosiaaliturvaan ja Kelan etuuksiin on rajoitettu heidän ollessaan vielä vastaanottojärjestelmän piirissä, jolloin he saavat vastaanottorahaa. Vuoden Suomessa oleskeltuaan tilapäistä suojelua saava henkilö voi hakea Kelasta ns. asumisperusteisia etuuksia eli esimerkiksi lapsilisää ja asumistukea. DVV:ltä haettavan kotikuntastatuksen saatuaan tilapäistä suojelua saava henkilö siirtyy vastaanottopalveluista kotoutumispalveluiden piiriin ja on oikeutettu hakemaan esimerkiksi lastenhoidon tukea ja perustoimeentulotukea tulotasostaan riippuen.

Mikäli henkilöllä on Suomessa kotikunta, hän saa tarvitsemansa hoidon julkisessa terveydenhuollossa. Mikäli maahanmuuttaja tulee Suomeen töihin eikä hänellä ole kotikuntaa, Kela arvioi hakemuksesta, onko hänellä oikeus julkiseen terveydenhuoltoon.

Maahanmuuttaja-asiakkaille on mahdollista varata aika Kelaan (tarvittaessa sosiaalityöntekijän tai maahanmuuttopalveluiden avustuksella). Kela varaa tarvittaessa tulkin tapaamiselle. Kela tekee uusien maahanmuuttaja-asiakkaiden ohjauksessa ja neuvonnassa yhteistyötä Vihdin kunnan maahanmuuttopalveluiden sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän kanssa.

Maahanmuuttopalvelut ja Kela ovat yhteistyössä järjestäneet myös ryhmäinfotilaisuuksia Kelan etuuksista uusille maahanmuuttajille.

7.2. TE-palvelut

Kotoutumislain (40 §) mukaan työ- ja elinkeinotoimisto vastaa työnhakijaksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista tukevista työvoima- ja yrityspalveluista. TE-toimisto työskentelee yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, järjestöjen ja oppilaitosten kanssa maahanmuuttaja-asiakkaan työelämävalmiuksien, kielitaidon ja ammatillisen osaamisen tukemiseksi työvoimapolitiittisin keinoin.

Asiakastasolla TE-toimisto huolehtii työnhakijaksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien kotoutumislain mukaisten alkukartoitusten (9-10 §) ja kotoutumissuunnitelmien (11-13 §) laatimisesta sekä kotoutumiskoulutukseen (20-21 §) tai muuhun soveltuvaan palveluun ohjaamisesta. TE-toimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, mikäli tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä ja laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi (KotoL12 §). Tämän aikarajan täytyttyä maahanmuuttajalle voidaan tarvittaessa laatia työvoima- ja yrityspalvelulain mukainen työllistymissuunnitelma. Alkukartoituksen perusteella laadittava kotoutumissuunnitelma laaditaan kahden viikon sisällä alkukartoituksesta. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta. Aikaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella perustellusta syystä (esimerkiksi jos maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä tai vamman, sairauden, luku- ja kirjoitustaidottomuuden, perusasteen koulutuksen puuttumisen, sosiaalisten ongelmien tai muun elämäntilanteen haasteiden vuoksi).

Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan yksilölliset, kotoutumista edistävät tavoitteet ja tarpeet. Suunnitelmassa sovitaan muun muassa suomen tai ruotsin kielen opiskelun aloittamisesta tai jatkamisesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista edistävistä palveluista, työnhausta sekä työllistymistä edistävistä palveluista. Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurillisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aiemmin hankitun osaamisen ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Se voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen, jos hänellä on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve, opiskelu tapahtuu suomen tai ruotsin kielellä ja mikäli TE-toimisto arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä. Omaehtoiseen opiskeluun voi sisältyä myös työharjoittelua tai kansalaisjärjestö- tai muuta vapaaehtoistoimintaa. Tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset pakolaiset eivät ole oikeutettuja työttömyysetuuteen, vaikka muut työllistymistä edistävät toimenpiteet ovatkin heidän käytössään, kuten muidenkin maahanmuuttajien.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyi vuoden 2018 alusta OKM:n vastuulle. Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta tarjotaan osana aikuisten perusopetusta tai vapaan sivistystyön koulutuksena. Latinalaisten aakkosten osaamista vahvistavaa koulutusta tarjotaan jatkossakin osana TE-hallinnon hankkimaa kotoutumiskoulutusta. Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta omaehtoisena koulutuksena voidaan tukea kotoutumisaikana kotoutumislain perusteella, mikäli koulutus täyttää lain sille asettamat ehdot (20h/vko). Luku- ja kirjoitustaidon koulutus voidaan katsoa myös työttömyysturvalain kannalta sivutoimiseksi, jolloin asiakkaalla säilyy velvoite ottaa vastaan muita hänelle tarjottavia päätoimisia palveluja.

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä seikoista. Sen avulla toivotaan löytyvän mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Rekrytoinnissa

on asetettu osaamis- ja toimintakykyvaatimukset, joiden selvittäminen on merkittävä osa onnistunutta rekrytointia. Maahanmuuttajien työllistymisen kannalta on olennaista tunnistaa nämä tekijät. Uudenmaan alueella on hankittu maahanmuuttaja-asiakkaille eri alojen ammattitaitokartoituksia osaamisen todentamiseksi. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa.

Merkittävä osa valtion TE-palveluista tulee siirtymään kuntien tai kuntaryhmien hoidettavaksi vuoden 2025 alusta alkaen. Tämä muutos tullaan huomioimaan vuonna 2024 tehtävässä uudessa kotoutumisohjelmassa.

7.3. Kolmas sektori

Vuosina 2018-2020 Vihdissä, Karkkilassa, Lohjalla ja Raaseporissa toimineessa, kuntien ja järjestöjen kotoutumisen edistämiseen liittyvää yhteistyötä kehittäneessä Resurssipankki-hankkeessa pyrittiin tunnistamaan mahdollisia esteitä maahanmuuttajien siirtymiselle kaikille avoimeen kansalais- tai harrastustoimintaan. Hankkeessa todettiin, että järjestöt osallistuvat kotoutumista tukevaan työhön monella eri tasolla. On sekä maahanmuuttajien omia järjestöjä, että erityisesti kotoutumiseen keskittyviä järjestöjä. Iso osa kotoutumista tukevasta työstä tapahtuu kuitenkin niissä järjestöissä ja muissa vapaa-ajan toiminnoissa, joissa kuntalaiset muutenkin viettävät vapaa-aikaansa.

Vaikuttaa siltä, että moni uudempi kuntalainen tulee sellaisesta yhteiskunnasta, jossa järjestötoiminta ei ole tuttua. Järjestöissä taas tyypillisesti ajatellaan, että kotoutumista tukeva toiminta on jotain erityistä, mihin ei juuri nyt ole resursseja. Kotoutumista tukevan työn vapaaehtoisina toimivat ihmiset voisivat toimia "saattajina" joko sellaisiin organisaatioihin, joissa he itse toimivat vapaaehtoisina tai sellaisiin uusiin organisaatioihin, joiden toiminnasta kotoutujat ovat kiinnostuneita. Monissa yhdistyksissä järjestetään avoimia tilaisuuksia, joihin toiminnasta kiinnostuneita kutsutaan tutustumaan. Tällaisiin tilaisuuksiin olisi kenties helpompi lähteä tutun ihmisen kanssa. Toinen vaihtoehto on järjestöihin vaikuttaminen siten, että nämä aktiivisemmin kutsuvat mukaan maahanmuuttajia ja perehdyttävät heitä toimintansa periaatteisiin.

Vihdissä on aktiivisia kolmannen sektorin toimijoita, joiden kanssa Vihdin maahanmuuttopalveluilla on tiivistä yhteistyötä. Tällaisia ovat esimerkiksi Vihdin seurakunta, Nummelan kotikirkko, ViaDia Länsi-Uusimaa ry, Hiiden Opisto, Lohjan Monitoimikeskus, Mannerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri, Suomen Punaisen Ristin Vihdin osasto, Vihdin Kinnas toimintaryhmä ja Vihdin Maanpuolustusnaiset.

Vihdin seurakunta tekee tiivistä yhteistyötä kunnan kotoutumista edistävien palveluiden kanssa. Seurakunnan diakoniatyöntekijät ovat mukana kotouttavassa toiminnassa järjestämällä muun muassa virkistyspäiviä, retkiä ja leirejä sekä tukemalla maahanmuuttajia henkisesti vaikeissa elämäntilanteissa ja tarvittaessa taloudellisten avustusten muodossa. Kaikille avoimeen kohtaamispaikkaan, Toivon Paikkaan, maahanmuuttajia kutsutaan tiistaisin ja torstaisin tapaamaan muita kuntalaisia ja seurakunnan työntekijöitä. Nummelan seurakuntakeskuksen tiloissa järjestetään myös säännöllisesti Vihdin pakolaistyön Kotokamut -vapaaehtoisverkoston tapaamisia.

ViaDia Länsi-Uusimaa on merkittävä kunnan yhteistyökumppani sekä työllisyysasioihin että kotoutumisasioihin liittyen. ViaDian tiloissa on järjestetty mm. kulttuurien kohtaamisten viikkoja, kielikahviloita maahanmuuttajille sekä Ukrainan pakolaisille suunnattuja toiminnallisia iltoja. Työllisyyden edistämiseen liittyen helmikuussa 2023 aloitti toimintansa kolmivuotinen STEA-rahoitteinen INNOSTAVA -hanke, jonka kohderyhmänä ovat vihtiläiset pitkäaikaistyöttömät ja osatyökykyiset, joiden joukossa on paljon maahanmuuttajia. Hanke järjestää ryhmätoimintaa, vertaisryhmiä ja antaa henkilökohtaista ohjausta esim. työ- tai opiskelupaikan saamiseksi.

Lohjan, Vihdin ja Siuntion alueella toimiva Hiiden opisto pyrkii toiminnallaan edistämään kaksisuuntaista kotoutumista Vihdin kunnassa. Opiston laaja kurssitarjonta on kaikkien vihtiläisten käytettävissä, ja kurssit toimivat kantasuomalaisien ja maahan muuttaneiden kohtaamispaikkana. Vuorovaikutus maahanmuuttajien ja kantasuomalaisien välillä on opistossa vilkasta myös siitä syystä, että Hiiden Opistossa toimii tuntiopetustehtävissä useita maahanmuuttajataustaisia opettajia.

Lohjan Monitoimikeskus järjestää osallisuutta ja sosiaalisia verkostoja vahvistavaa matalankynnyksen ryhmätoimintaa sekä maahanmuuttajille että suomalaisille Lohjan ja Vihdin alueella. Nummelassa Lohjan Monitoimikeskus järjestää suomen kielen opiskelua Opi suomea sekä

Työelämän suomea -ryhmissä. Toiminnan tavoitteena on tukea kotoutumista ja monikulttuurista kohtaamista.

Mannerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri järjestää vihtiläisille maahanmuuttajille muun muassa perhekummitoimintaa, jonka tavoitteena on tarjota perheille aikuista keskusteluseuraa, lisäkäsia arkeen ja lasten leikkiin. Sillä on myös merkittävä rooli lapsiperheille suunnatun Vihdin alueen Kohtaamispaikka -toiminnan kehittämisessä.

Suomen Punaisen Ristin Vihdin osasto on aloittanut vuosien tauon jälkeen uudelleen toimintansa alkuvuodesta 2023 ja se on järjestänyt mm. vihtiläisille maahanmuuttajille suunnattua Auttajaklubi -toimintaa sekä keväällä että syksyllä 2023.

Vihdin Kinnas toimintaryhmä on ollut merkittävässä roolissa mm. Ukrainan pakolaisten auttamisessa. Kinnastuvalta Vihdin ukrainalaiset ja muut pakolaiset ovat voineet hakea mm. vaatteita ja muita päivittäistavaroita. Kinnas toimintaryhmän rooli on ollut tärkeä myös kiintiöpakolaisten vaatetuksessa. Keväällä 2023 Kinnas järjesti äiti-lapsi kerhoa Rientolan työväentalolla, minne osallistuivat mm. kiintiöpakolaisaittejä pienten lastensa kanssa sekä muita pakolaisaittejä ja lapsia. Kinnas on yhteistyössä kunnan kanssa järjestänyt myös Ukrainan värinen taivas -hyväntekeväisyyskonsertin keväällä 2023.

Vihdin kriisikeskuksen tavoitteena on tarjota kaikille kuntalaisille maanantaina ja torstaina klo 13-17 sekä keskiviikkona ja perjantaina klo.9-13 akuuttia ja ennaltaehkäisevää apua ja psykososiaalista tukea elämän erilaisissa pulma-, ongelma- ja kriisitilanteissa joustavasti ja liikkuvasti yksilö-, perhe- ja yhteisötasolla. Asiakkaita palvelee em. aikoina kasvokkain, puhelimitse ja verkon kautta. Kriisikeskuksessa työskentelee koulutettuja ammattihenkilöitä ja vapaaehtoisia tukihenkilöitä. Lyhytkestoinen kriisiapu on asiakkaille maksutonta ja halutessaan asiakas voi saada palveluja nimettömänä. Vihdin kriisikeskuksen ajanvarauksille on mahdollista varata tulkki Vihdin maahanmuuttopalveluiden kautta.

8. Kotoutumista edistävien palveluiden lähtökohdat ja monialainen kehittäminen Vihdissä

Vihdissä asuvat maahanmuuttajat ovat yleensä saapuneet kuntaan oma-aloitteisesti työn, opiskelun tai perhesuhteiden vuoksi. Vuonna 2015 Eurooppaan ja Suomeen saapui ennätysmäinen määrä turvapaikanhakijoita ja pakolaisia. Myös Vihtiin perustettiin kaksi vastaanottokeskusta sekä yksintulleiden, alaikäisten turvapaikanhakijoiden ryhmäkoti. Kunta teki vuonna 2016 päätöksen pakolaisten vastaanottamisesta sekä sopimuksen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa pakolaisten kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Kyseisen sopimuksen mukaisesti Vihdin kunta varautui ottamaan vastaan vähintään 25-30 henkilöä joka kolmas vuosi. Lisäksi kunta sitoutui erillisellä valtuuston päätöksellä vastaanottamaan myös vuoden 2017 loppuun mennessä noin 30 henkilöä.

Ensimmäinen vastaanottovuosi oli 2016, jolloin kuntaan saapui 20 kiintiöpakolaista. Kuntapaikoille otettiin lisäksi 8 turvapaikkaprosessin kautta kansainvälistä suojelua saanutta henkilöä. Seuraava 20 kiintiöpakolaisten ryhmä saapui vuonna 2018 ja vuosina 2017-2019 on myönnetty kuntapaikka yhteensä 16 kansainvälistä suojelua saaneelle henkilölle. Yhteensä kuntapaikkoja vuosina 2016-2019 myönnettiin 64 henkilölle, mutta vuosina 2020-2023 ELY-keskuksen esittämien ja kunnan myöntämien kuntapaikkojen määrä on ollut yli puolet pienempi. Lokakuussa 2022 saapui 29 hengen kiintiöpakolaistryhmä syyrialaisia ja vuoden sisällä heidän saapumisestaan perheisiin on syntynyt 2 lasta lisää. Näiden lisäksi kuntaan on muuttanut itsenäisesti yli 100 kansainvälistä suojelua saanutta henkilöä vastaanottokeskuksista tai muista kunnista. Muuttajien pääpaino on ollut perheissä sekä kuntakiintiön että itsenäisesti muuttaneiden osalta. Muuttajien keskeiset lähtömaat ovat olleet Irak, Kongon demokraattinen tasavalta, Syyria ja Afganistan. Helmikuussa 2022 alkanut Ukrainan sota toi keväällä 2022 Vihtiinkin huomattavan määrän ukrainalaisia pakolaisia ja pakolaisten tulo jatkui hitaampaan tahtiin myös tämän jälkeen. Ukrainalaiset pakolaiset saivat Suomessa tilapäisen suojelun statuksen. Elokuun loppuun mennessä vuonna 2023 Vihdin n.120 Ukrainan pakolaisesta 45 oli hakenut ja saanut kotikunnaksi Vihdin Digi- ja väestötietovirastosta (DVV). Pakolaisten vastaanotossa on tavoitteena mahdollisuuksien mukaan huomioida paikallisia ja alueellisia työvoimatarpeita.

Pakolaisten vastaanottaminen edellytti uuden palvelurakenteen luomista pakolaisten kotouttamista varten. Kuntaan perustettiin vuonna 2016 määräaikaiset maahanmuuttokoordinaattorin ja kotoutumisohjaajan tehtävät ja Perusturvakuntayhtymä Karviaiseen palkattiin määräaikainen maahanmuuttotyöhön erikoistunut sosiaalityöntekijä. Kotouttamista tukevia palveluita on kehitetty monialaisena yhteistyönä, jossa ovat olleet mukana kunnan kaikki toimialat, perusturvakuntayhtymä Karviainen, TE-toimisto, Kela, poliisi, koulutusjärjestäjät, uskonnolliset yhteisöt sekä kolmannen sektorin toimijat. Vuosien 2022-2023 vaihteessa peruskuntayhtymä Karviaisen toiminta lakkasi hyvinvointialueuudistuksen myötä ja sote -palvelut siirtyivät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alaisuuteen.

Kunnat ovat kotoutumislain mukaisesti oikeutettuja valtion maksamiin korvauksiin kotoutumispalveluiden järjestämisestä, kun kunnalla on ELY-keskuksen kanssa tehty sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä sekä kotoutumislain mukaisesti tehty kunnan kotouttamisohjelma. Korvaukset jakautuvat 1) laskennallisiin korvauksiin (joiden maksaminen on automatisoitu vuonna 2016) ja 2) toteutuneiden kulujen mukaan maksettaviin korvauksiin, jotka maksetaan kunnalle hakemusten perusteella ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintopalveluja tuottavalta KEHA-keskukselta. Laskennallisten korvausten korvausaika on 4 vuotta kiintiössä tulleista pakolaisista ja 3 vuotta turvapaikkamenettelyn kautta tulleista henkilöistä. Korvauksen määrä kunnalle on 1955 euroa vuodessa yli 7-vuotiaista ja 6503 euroa alle 7-vuotiaista henkilöistä. 1.1.2023 lähtien pieni osa laskennallisten korvausten kokonaismäärästä maksetaan hyvinvointialueille. Kunnille osoitetut laskennalliset korvaukset on tarkoitettu pakolaisten ohjaukseen ja neuvontaan sekä muuhun heidän kotoutumistaan tukevaan toimintaan.

Keskeiset tavoitteet, toimenpiteet ja vastuutahot

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kotouttamisohjelman hyväksyminen	Kotouttamisohjelman hyväksyminen ja tarkistaminen vähintään kerran neljässä vuodessa	• Kunnanvaltuusto
Talousarvion hyväksyminen kotouttamisen osalta	Kotouttamiseen käytettävien määrärahojen hyväksyminen Vihdin kunnassa ja perusturvakuntayhtymä Karviaisessa	• Kunnanvaltuusto
Maahanmuuttajien oppimis- ja työllistymispolkujen sujuvoittaminen	Tehostetaan yhteistyötä TE-palveluiden, ELY-keskuksen, oppilaitosten, kolmannen sektorin ja elinkeinoelämän kanssa Pyritään mahdollisuuksien mukaan sovittamaan vastaanotettavien pakolaisten osaamista paikallisiin ja alueellisiin työvoimatarpeisiin	• Kunnan johtoryhmä • Maahanmuuttopalvelut • Kotouttamista tukevat työryhmät
Maahanmuuttajille suunnataan selkeää tietoa kunnan palveluista	Maahanmuuttopalveluiden verkkosivuilla tarjotaan selkokielistä ohjeistusta kunnan palveluista	• Maahanmuutto-koordinaattori • Kotouttamista tukevat työryhmät
Edistetään hyviä väestösuhteita kunnassa	Tarjotaan kohtaamispaikkoja ja järjestään tapahtumia monialaisessa yhteistyössä	Kunnan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kaikki toimialat, järjestöt, uskonnolliset yhteisöt ja elinkeinoelämä

9. LIITE 1. Keskeiset käsitteet

Alkukartoitus perustuu kotoutumislakiin (9-10 §). Siinä arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet.

Erityisiä toimenpiteitä tarvitsevilla tarkoitetaan maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti luku- ja kirjoitustaidottomuuden, iän, perhetilanteen, alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn perusteella.

Kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan pakolaisasemaa (A-oleskelulupa) sekä toissijaista suojeluasemaa (A-oleskelulupa).

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa valtion budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa. Kiintiöpakolaisilla on heti maahan saapuessaan samat oikeudet ja velvollisuudet kuin suomalaisilla, koska he käyvät läpi valinta- ja hyväksymisprosessin jo lähtömaassa. Turvapaikanhakijoilla oleskeluluvan hakuprosessi on edessä Suomeen saapumisen jälkeen.

Kolmannen maan kansalainen on ulkomaalainen, joka ei ole EU-kansalainen tai häneen rinnastettava eli Islannin, Liechtensteinin, Norjan tai Sveitsin kansalainen.

Kotikunta määräytyy kotikuntalain (201/1994, 2 §) mukaan. Henkilön kotikunta on laissa säädetyn poikkeuksin se kunta, jossa hän asuu vakinaisesti. Mikäli henkilöllä on käytössään useampia asuntoja, tai jos hänellä ei ole käytössä asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se, kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys.

Kotouttamisprosessi on prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. He ylläpitävät kieltään, kulttuuriaan ja etnisyyteen liittyviä asioita. Kotoutuminen edellyttää sopeutumista sekä vähemmistöltä että kantaväestöltä.

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jossa maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla, kun pyritään hänen oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen.

Kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Kulttuuritietoisuus: viranomainen osaa huomioida esimerkiksi viestinnässä ja asiakaskontaktissa kulttuurin vaikutuksen sekä itsessään että asiakkaassa.

Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti. Muista kuin EU- ja ETA-maista tulevat tarvitsevat työntekijän oleskeluluvan, jota em. valtioiden kansalaiset eivät tarvitse, mutta heidän on rekisteröitävä oleskeluoikeutensa saapumisen jälkeen maahanmuuttovirastossa.

Pakolainen on ulkomaalainen, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Tällainen henkilö saa YK:n pakolaisasiain päävaltuutetulta UNHCR:ltä pakolaisstatuksen päätyessään pakolaisleirille, josta Suomen viranomaiset valitsevat kiintiöpakolaisia.

Pakolaisaseman voi Suomessa saada ulkomaalainen, jolle valtio myöntää turvapaikan, koska hänellä on perustellusti syytä pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden,

tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi ja joka ei voi turvautua kansalaisuusvaltionsa suojeluun.

Paluumuuttaja on Suomeen muuttava henkilö, jolla on suomalaiset sukujuuret tai muuten läheiset yhteydet Suomeen. Hän on esimerkiksi entinen Suomen kansalainen, syntyperäisen suomalaisen jälkeläinen tai kuulunut Inkerin siirtoväkeen. Paluumuuttaja voi tietyin edellytyksin saada oleskeluluvan Suomeen ilman muuta perustetta, kuten työntekoa tai opiskelua.

Paperittomuutta ei ole säädöksissä erikseen määritelty. Tästä syystä paperittomuuden määritelmät vaihtelevat. Paperittomalla tarkoitetaan yleensä henkilöä, jolla ei ole laillista asemaa kauttakulku- tai vastaanottavassa maassa. EU-kontekstissa termillä viitataan kolmannen maan kansalaiseen, joka oleskelee Schengen-jäsenvaltion alueella, mutta ei täytä Schengenin rajasäännöstössä määrättyjä maahantulon, maassa oleskelun tai asumisen edellytyksiä. Suomessa henkilö on voinut päätyä oleskelemaan maassa säännösten vastaisesti esimerkiksi kielteisen oleskelulupapäätöksen jälkeen tai viisumin tai oleskeluluvan umpeuduttua.

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Turvapaikka: valtion alueellaan tarjoaman suojelun muoto, joka perustuu kansainvälisesti ja kansallisesti tunnustettuihin pakolaisten oikeuksiin ja joka myönnetään henkilölle, joka pelkää tulewansa asuinmaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi.

Toissijaista suojelua voidaan myöntää maassa oleskelevälle ulkomaalaiselle, mikäli edellytykset turvapaikan (pakolaisaseman) myöntämiselle eivät täyty, mutta on perusteita uskoa, että henkilöä uhkasi koti- tai pysyvässä asuinmaassaan kuolemanrangaistus, teloitus, kidutus, tai muu epäinhimillinen tai ihmisarvoa loukkaava kohtelu tai rangaistus, tai henkilö joutuisi siellä henkilökohtaiseen vaaraan aseellisesta selkkauksesta johtuvan mielivaltaisen väkivallan vuoksi.

Suomalaistaustaisia ovat kaikki ne henkilöt, joilla vähintään toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa.

Ulkomaalaistaustaisia ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla.

Vieraskielisiä ovat henkilöt, joiden kieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta sukupuolesta, iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta ja vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

10. LIITE 2. Työnjako maahanmuuttoasioissa

Valtioneuvosto	Maahanmuutto- ja pakolaispolitiikan johtaminen ja suuntaviivat; valtakunnallinen kotouttamisen kehittäminen neljäksi vuodeksi kerrallaan laaditulla valtion kotouttamisohjelmalla.
Sisäministeriö	Maahanmuuttopolitiikan sekä maahanmuuttoa ja kansalaisuutta koskevan lainsäädännön kokonaisuus. Ministeriö ohjaa ja kehittää maahanmuuttopolitiikkaa ja sovittaa yhteen maahanmuuttoasioihin liittyvää toimintaa eri hallinnonalojen välillä.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Kotouttamispolitiikan yleinen kehittäminen, suunnittelu ja ohjaus. Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) vastaa hyvien etnisten suhteiden edistämisen yhteensovittamisesta, valtakunnallisesta arvioinnista ja seurannasta. TEM ohjaa ELY-keskuksia kotoutumiseen liittyvissä tehtävissä.
Kotouttamisen osaamiskeskus	Tuottaa kotouttamistyön suunnittelun ja toteutuksen perustaksi tutkimus-, tilasto- ja seurantatietoa, edistää kotouttamistoiminnan vaikuttavuuden arviointia, kehittää maahanmuuton asiantuntijoille osaamista vahvistavia tilaisuuksia ja levittää hyvää käytäntöä. Ylläpitää kotouttaminen.fi -sivustoa.
Ulkoministeriö	Viisumipolitiikka ja oleskelulupahakemusten vastaanottaminen ulkomaan edustustoissa.
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus
Sisäministeriön alainen Maahanmuuttovirasto (Migri)	Yksittäisten henkilöiden maahantuloon, maastapoistumiseen, pakolaisuuteen ja kansalaisuuteen liittyvät asiat; kaikki Suomessa haettavat oleskeluluvat, EU-kansalaisten rekisteröinnit ja osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan, pakolaisten matkustusasiakirjat ja muukalaisspassit, ELY-keskuksen kautta kunnalle esitys vastaanotettavista pakolaisista.
Suojelupoliisi (Supo)	Turvallisuusselvitykset kiintiöpakolaisiksi kaavailuista ja turvapaikanhakijoista, osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan valintamatkoilla.
Rajavartiolaitos ja poliisi	Rajatarkastus, henkilöllisyyden ja matkareitin selvittäminen
ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA)	Korvausten maksatus, kehittämis tehtävät.
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)	Alueellinen yleistoimivalta ja kehittämisvastuu kotouttamisasioiden, kuntien sekä työ- ja elinkeinotoimistojen (TE-toimistojen) ohjaus, neuvonta ja tukeminen, työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta, osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan.
Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto)	Työnhakijoiksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus ja muut työllistymistä edistävät toimet.
Maistraatti	Maahanmuuttajan väliaikaisen tai pysyvän kotikunnan rekisteröinti: henkilötunnukset mm. kiintiöpakolaisille ja oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille.
Verotoimisto	Maahanmuuttajalle verokortti tai lähdeverokortti työn luonteesta riippuen: tietoa eri maiden verosopimuksista.
Kansaneläkelaitos (Kela)	Sosiaaliturvaetuuksien myöntäminen Suomessa vakinaisesti asuville ulkomaalaisille.
Kunta	Alueellinen yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotouttamisen kehittämisessä, suunnittelussa, toimeenpanossa ja seurannassa.
Evangelis-luterilainen kirkko	Maahanmuuttajien kotoutumisen tuki mm. diakonia-avustusten ja perhe- ja nuorisotyön sekä yleisen seurakuntatyön kautta.
SPR, Martat ym. kolmannen sektorin toimijat	Kotoutumista edistävät palvelut yhteistyössä kunnan kanssa. Esimerkiksi ystäväpalvelu, opastaminen ja tukeminen.